



اهداف و نشانه‌های تحقق شایستگی‌های عمومی برنامه‌های درسی پایه‌های اول، دوم، سوم، چهارم، پنجم و ششم ابتدایی



جدول اهداف و نشانه‌های تحقق‌شایستگی‌های عمومی برنامدهای درسی پایهٔ اول، دوم، سوم، چهارم، پنجم و ششم دورهٔ ابتدایی - سال تحصیلی ۴۰۰ - ۹۹

عناوین	اهداف کلی	نشانه‌های تحقق
شایستگی‌های فردی	رعایت بهداشت و ایمنی	<ul style="list-style-type: none"> - توجه به آراستگی و پاکیزگی خود و محیط و وسایل شخصی - رعایت نکات بهداشت فردی و اجتماعی - رعایت نکات ایمنی در تغذیه، انجام فعالیت و استفاده از وسایل
	رعایت آموخته‌های اخلاقی	<ul style="list-style-type: none"> - خوش رفتاری با دیگران - احترام به بزرگ‌ترها و همسالان
شایستگی‌های اجتماعی	مسئولیت‌پذیری	<ul style="list-style-type: none"> - انجام صحیح و به‌موقع تکالیف و فعالیت‌ها - استفادهٔ صحیح از وسایل شخصی و عمومی - رعایت مقررات کلاس و مدرسه - رعایت نظم و ترتیب در انجام فعالیت‌ها و برنامه‌ها
	مشارکت در کار گروهی	<ul style="list-style-type: none"> - ایفای نقش محوله در گروه - رعایت نوبت - ارائهٔ نظر و پیشنهاد خود به دیگران - گوش دادن به نظرات دیگران
شایستگی‌های یادگیری	احترام به ارزش‌های ملی و مذهبی	<ul style="list-style-type: none"> - حساسیت نسبت به رعایت ارزش‌های ملی و مذهبی - مشارکت در برگزاری مراسم و مناسبت‌ها
	توجه به مطالعه و کتاب‌خوانی	<ul style="list-style-type: none"> - استناد به مطالعات خود در گفتگوها - عضویت فعال در کتابخانه - جمع‌آوری اطلاعات از منابع مختلف در پاسخ به سؤال موجود
شایستگی‌های یادگیری	تلاش برای یادگیری بیشتر در مکان‌ها و زمان‌های مختلف	<ul style="list-style-type: none"> - کنجکاوی و پرسش‌گری - تجسم، تخیل، خلاقیت و نوآوری در انجام فعالیت‌ها - تأمل در مورد مسائل - ارزیابی یک موضوع از جنبه‌های مختلف براساس ملاک‌های داده شده
	شایستگی‌های یادگیری	

کلیدواژه‌ها

❖ **ارزشیابی:** به فرایند نظام‌دار برای جمع‌آوری، تحلیل و تفسیر اطلاعات به منظور تعیین میزان تحقق اهداف موردنظر، براساس ملاک‌ها و معیارهای مشخص شده، اطلاق می‌شود.

❖ **ارزشیابی پیشرفت تحصیلی:** فرایند منظم جمع‌آوری اطلاعات به منظور بررسی، داوری و قضاوت در مورد تلاش‌های یادگیری دانش‌آموزان و فعالیت‌های معلم در دستیابی به اهداف آموزشی و پرورشی براساس ملاک‌های معین است.

❖ **ارزشیابی توصیفی:** شیوه‌ای از ارزشیابی تحصیلی – تربیتی است که اطلاعات لازم، معتبر و مستند برای شناخت دقیق و همه‌جانبه فراگیران در ابعاد مختلف یادگیری، با استفاده از ابزارها و روش‌های مناسب مانند کار پوشه، آزمون‌ها (با تأکید بر آزمون‌های عملکردی) و مشاهدات در طول فرایند یاددهی – یادگیری به‌دست می‌آید؛ تا براساس آن بازخوردهای کیفی مورد نیاز برای کمک به یادگیری و یاددهی بهتر در فضای روانی و عاطفی مطلوب برای دانش‌آموز، معلم و اولیاء حاصل آید.

❖ **ارزشیابی تکوینی:** نوعی از ارزشیابی است که در طول فرایند یاددهی – یادگیری به‌طور پیوسته و مداوم برای شناسایی و تقویت قوت‌ها و شناسایی و رفع ضعف‌ها، موانع و مشکلات یادگیری فراگیران صورت می‌گیرد.

❖ **ارزشیابی پایانی:** به منظور تشخیص تحقق اهداف آموزشی – تربیتی در پایان نوبت و یا سال تحصیلی از طریق جمع‌بندی و تحلیل نتایج ارزشیابی‌های تکوینی و سایر اطلاعات به‌دست آمده، صورت می‌پذیرد و نتایج آن به شکل توصیفی گزارش می‌شود.

❖ **آزمون:** ابزاری است برای اندازه‌گیری و سنجش آموخته‌های دانش‌آموزان در قالب سؤالات کتبی، شفاهی و موقعیت‌های عملی.

❖ **آزمون مداد – کاغذی:** مجموعه سؤالات کتبی است که توسط دانش‌آموزان به‌صورت نوشتاری پاسخ داده می‌شود.

❖ **آزمون عملکردی:** ابزاری است که به‌وسیله آن عملکرد، تلاش و فعالیت‌های دانش‌آموز در موقعیت‌های عملی و قابل مشاهده سنجیده می‌شود.

❖ **کارپوشه:** مجموعه‌ای هدفمند از نمونه فعالیت‌ها و کارهای مختلف دانش‌آموز است که به منظور مستند کردن فرایند تلاش و پیشرفت و موفقیت او در طول سال تحصیلی با مشارکت دانش‌آموز، معلم و اولیاء جمع‌آوری، طبقه‌بندی و مدیریت می‌شود.

❖ **ثبت مشاهدات:** روشی است برای ثبت و توصیف وقایع و رفتارهای قابل مشاهده دانش‌آموز، در حیطه‌های مختلف که اطلاعات مناسبی را برای شناخت دقیق‌تر دانش‌آموز در اختیار معلم و اولیاء قرار می‌دهد.

❖ **بازخورد :** فرایندی است که در آن معلم، واکنش‌های خود را در قبال تلاش و عملکرد دانش‌آموز، با هدف راهنمایی، تشویق و کمک به وی و با استفاده از روش‌ها و ابزارهای مختلف (کلامی، غیرکلامی، مکتوب و...) ارائه می‌دهد.

❖ **فرایند یادگیری :** فعالیت‌ها و اقداماتی است که دانش‌آموز با راهنمایی و هدایت معلم برای دستیابی به اهداف آموزشی – تربیتی پیش‌بینی شده، انجام می‌دهد.

❖ **گزارش پیشرفت تحصیلی – تربیتی :** جمع‌بندی اطلاعات و نتایج ارزشیابی‌های تکوینی که در طول فرایند یاددهی – یادگیری با ابزارهای مناسب صورت گرفته و ارائه تصویری کلی از آموخته‌ها، مهارت‌ها، توانایی‌ها و نگرش‌های دانش‌آموز به منظور تقویت نقاط قوت و رفع موانع یادگیری دانش‌آموز است.

❖ **اهداف برنامه درسی :** اهدافی است که توسط برنامه‌ریزان درسی برای دوره، پایه و عناوین درسی ابتدایی، پیش‌بینی شده و به تصویب شورای عالی آموزش و پرورش می‌رسد.

❖ **وضعیت آموزشی – تربیتی :** شرایط، موقعیت و جایگاه دانش‌آموز است که در فرایند یادگیری با توجه به مستندات جمع‌آوری شده در خصوص یادگیری و رفتار او تعیین می‌شود.

❖ **فعالیت‌های مکمل :** فعالیت‌هایی است که معلم یا مربی به منظور غنای فرایند یاددهی – یادگیری علاوه بر آنچه که در کتاب‌های درسی پیش‌بینی می‌شود – در نظر می‌گیرد تا فرصت‌های یادگیری بهتری را برای دانش‌آموز فراهم کند.

❖ **درس پژوهی :** پژوهش‌هایی است که دانش‌آموز در ارتباط با موضوعات درسی با هدایت و راهنمایی معلم یا مربی انجام می‌دهد.

❖ **پروژه :** مجموعه فعالیت‌های هدفمندی است که معلم یا مربی برای تعمیق، تثبیت و کاربست یادگیری دانش‌آموز به صورت فردی و گروهی تعیین می‌کند.

❖ **کلاس‌های جبرانی :** جلسات آموزشی اضافه بر ساعات درسی عادی دانش‌آموزان است که به منظور جبران ضعف‌های درسی آنها در چارچوب قوانین و مقررات شورای عالی، توسط مدرسه پیش‌بینی می‌شود.

❖ **فوق برنامه :** فعالیت‌ها و برنامه‌هایی هستند که در برنامه درسی یا جدول ساعات مدرسه منظور نشده‌اند ولی زیر نظر مدرسه یا در مراکز مکمل مدرسه زیر نظر منطقه یا ناحیه و به انتخاب دانش‌آموزان انجام می‌گیرند.

❖ **مقیاس :** یک مفهوم قراردادی است که براساس آن میزان عملکرد دانش‌آموزان در دستیابی به اهداف سنجیده و تعیین می‌شود.

منابع و مأخذ

- ۱- تلخایی، محمود؛ بازاندیشی در فرایند آموزش، تهران، آیت، ۱۳۸۴.
- ۲- حسنی، محمد و احمدی، حسین. ارزشیابی توصیفی، الگویی نو در ارزشیابی تحصیلی. چاپ اول، ۱۳۸۴.
- ۳- حسنی، محمد. سخنرانی در کارگاه غنی‌سازی کتاب‌های درسی پایه اول ابتدایی از منظر ارزشیابی توصیفی. خرداد ۱۳۸۸.
- ۴- حسنی، محمد. راهنمای اجرای ارزشیابی کیفی توصیفی در کلاس درس، چاپ نهم، ۱۳۸۸.
- ۵- حسنی، محمد. کژتابی‌های ذهنی، روزنامه همشهری، ۸۸/۱۰/۱۹.
- ۶- رستگار، طاهره. ارزشیابی در خدمت آموزش. چاپ اول، تهران، منادی تربیت، ۱۳۸۲.
- ۷- رستگار، طاهره. راهنمای معلم در ارزشیابی علوم تجربی ۵ (پنجم دبستان). چاپ اول، تهران، مدرسه، ۱۳۸۲.
- ۸- «رشد آموزش ابتدایی»، دوره نهم، دی ماه ۱۳۸۴.
- ۹- «رشد معلم»، دوره بیست و چهارم، اسفند ماه ۱۳۸۴.
- ۱۰- سیف، علی‌اکبر. روش‌های اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی. تهران، دوران، ۱۳۷۵.
- ۱۱- کترادرگ، ادوارد. سنجش و یادگیری در دبستان. ترجمه علیرضا کیامنش و کامران گنجی، تهران، رشد، ۱۳۸۲.
- ۱۲- فراهانی، مهدی. مقدمه‌ای بر ارزشیابی کیفی آموخته‌های فراگیران. چاپ اول، منادی تربیت، ۱۳۸۴.
- ۱۳- مجموعه مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش، دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش، تهران ۱۳۸۵.
- ۱۴- تایلور، استوارت و همکاران. تلفیق آموزش و ارزشیابی. ترجمه طاهره رستگار، تهران، علوم نوین، ۱۳۸۸.
- ۱۵- کلیه کتاب‌های درسی دوره ابتدایی.
- ۱۶- کلیه راهنماهای معلم دروس دوره ابتدایی.





باسمه تعالی

پرسشنامه نظرخواهی درباره راهنمای معلم در ارزشیابی توصیفی

نام و نام خانوادگی :	استان محل خدمت :	شهرستان/روستا :	مدرسه :
سابقه اجرای طرح :	شماره تماس :	نشانی پست الکترونیکی :	پایه تدریس :

همکار گرامی

بدون تردید، نظرات و تجربیات ارزشمند شما در مورد اجرای طرح ارزشیابی توصیفی و کتاب راهنمای آن در محیط واقعی، مهم ترین منبع برای بازنگری کتاب و متناسب سازی آن با نیازهای آموزشی می باشد. بدین منظور پرسشنامه ذیل تدوین شده است. خواهشمند است پس از تکمیل آن را به نشانی دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب درسی ارسال نمایید. امید است با نظرات و پیشنهادهای سازنده ما را در رفع نواقص کتاب یاری رسانید.

۱- به نظر شما تا چه اندازه معلمان می توانند با مطالعه کتاب اطلاعات لازم در خصوص ارزشیابی توصیفی را کسب کنند؟
دلایل خود را ذکر فرمایید.

بسیار زیاد ☐ زیاد ☐ تا حدودی ☐ کم ☐ بسیار کم ☐

آیا نیاز است مطالب دیگری نیز در کتاب گنجانده شود؟

۲- چه بخش هایی از کتاب نیاز به توضیح بیشتری دارد؟ لطفاً با ذکر شماره صفحات دلایل خود را مرقوم فرمایید.

۳- آیا جداول اهداف، نشانه های تحقق و سطوح عملکرد برنامه های درسی، اهداف برنامه های درسی پایه مورد نظر را پوشش می دهد؟

بله ☐ خیر ☐

لطفاً دلایل خود را بیان نمایید.



۴- آیا سطوح عملکرد اهداف ارائه شده در فصل سوم از سازماندهی منطقی و مناسبی برخوردار است؟
بله ☐ خیر ☐ در صورت انتخاب پاسخ خیر، دلایل خود را مرقوم فرمایید.

۵- آیا نشانه‌های تحقق اهداف و سطوح عملکرد آنها از وضوح و شفافیت کافی برخوردار است؟
بله ☐ خیر ☐ لطفاً دلایل خود را مرقوم فرمایید.

۶- آیا محتوای فصل سوم کتاب برای ارزش‌گذاری و قضاوت درباره پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان کافی می‌باشد؟
بله ☐ خیر ☐ در صورت انتخاب پاسخ خیر، دلایل خود را به تفکیک موضوعات درسی ذکر نمایید.

۷- هرگونه پیشنهاد و توصیه دیگری برای بهبود و اصلاح کتاب دارید لطفاً مرقوم فرمایید.

از همکاری شما سپاسگزاریم

تهران، خیابان ایرانشهر شمالی، ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش، شماره ۲۷۴، کد پستی ۱۵۸۴۷۴۱۳۳۵،
صندوق پستی: ۱۵۸۵۵/۳۶۳، پست الکترونیکی: talif@talif.sch.ir